

УДК 658:338.512

Дробняк І. – ст.гр.БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ КАЛЬКУЛЮВАННЯ НА ОСНОВІ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ВИТРАТ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Науковий керівник: д.е.н., доцент Малюта Л.Я.

Drobniak I.V.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

PROBLEMS AND ADVANTAGES OF USING THE ABC- METHOD IN THE COST ACCOUNTING SYSTEM OF UKRAINIAN ENTERPRISES

Supervisor: D.Sc. (Econ.), Assoc. Prof. Maliuta L.Ya.

Ключові слова: витрати; управління витратами; калькулювання на основі діяльності.
Keywords: costs; cost management; ABC-costing.

В сьогоdnішніх умовах господарювання, функціонування підприємств у ринковому середовищі вимагає від облікової системи точної, доступної, достовірної та адекватної інформації, яка б забезпечувала прийняття ефективних управлінських рішень. Розвиток управлінського обліку в Україні сприяє обґрунтуванню концептуальних положень на вдосконалення калькуляційних процесів у контексті забезпечення ефективного розвитку сучасних господарюючих суб'єктів.

Калькулювання є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: І.А. Білоусової, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Л.Я. Малюти, Л.В. Нападовської, О.В. Щура та ін. У своїх наукових працях вони акцентують увагу на використанні вітчизняних методів обліку витрат, а також зосереджують увагу й на обґрунтуванні необхідності впровадження у практику господарювання прогресивних зарубіжних систем управління витратами, таких як: директ-костинг, стандарт-кост, кайдзен-костинг, таргет-костинг, АВС-костинг. Зупинимось, наприклад, на останньому із них – АВС-костинг або як ще прийнято його називати у вітчизняній практиці – калькулювання на основі діяльності.

Загалом, слід зауважити, що метод АВС-костинг не користується попитом серед вітчизняних підприємств. Тому, варто з'ясувати власне причини цього, зупинитись на основних перевагах і недоліках даної системи обліку витрат у порівнянні з іншими традиційними методами калькулювання, і звісно ж дослідити можливості й особливості його використання на вітчизняних підприємствах.

Отже, як відомо, у загальному розумінні, калькулювання – це процес, що являє собою систему науково-обґрунтованих розрахунків виробничих витрат, пов'язаних із виготовленням продукції, виконанням робіт або наданням послуг. У більш вузькому значенні – обчислення собівартості окремих видів продукції чи надання послуг.

Зазвичай, як зазначає у своїх дослідженнях Миронова Ю. Ю., на вітчизняних підприємствах процеси управління витратами виробництва є недосконалими, що стало причиною використання традиційних методів калькулювання собівартості продукції, які не враховують специфіку виробництва і через це були визнані малоєфективними [1, с. 8].

Зміна технологічної структури продукції, яка виготовляється на підприємствах, звичайно, впливає на формування собівартості, що викликає потребу в пошуку нових

підходів до калькулювання. Одним із інструментів удосконалення калькуляційних систем та інноваційних методів управлінського обліку є Activity Based Costing (або ABC) – метод калькулювання, що набув широкого розповсюдження на європейських і американських підприємствах різного профілю. Як зазначають вітчизняні науковці, даний метод є складним для вітчизняних підприємств, однак є суттєві переваги його використання у вітчизняній практиці, що заставляє задуматися кожного керівника у можливості його впровадження. Власне до таких переваг належать:

- 1) зниження рівня спотворення інформації про собівартість продукції;
- 2) підвищення достовірності оцінки незавершеного виробництва і готової продукції;
- 3) надання інформації для прийняття 110 управлінських рішень у сфері: управління витратами; ціноутворення; формування портфеля замовлень і номенклатури продукції; бюджетування і оцінки діяльності підрозділів підприємства [2, с. 212].

Система обліку і калькулювання ABC має й певні недоліки, які обмежують сферу її використання на вітчизняних підприємствах. Отже, основними недоліками є:

- 1) складніша система формування інформації про витрати, ніж за традиційними методами;
- 2) зростання вимог до кваліфікації персоналу;
- 3) додаткові витрати підприємства для утримання системи;
- 4) ускладнення процесу управління діяльністю підприємства;
- 5) потреба в ефективній системі внутрішньо-організаційних комунікацій;
- 6) підвищення вимог до точності інформації про витрати.

Зважаючи на вказані вище недоліки, учені зазначають, що вони можуть призвести до певних негативних наслідків, зокрема:

- зростання складності калькуляційних розрахунків;
- зростання витрат для проведення додаткових обліково-калькуляційних операцій;
- зростання інформаційного взаємозв'язку менеджерів із працівниками функціональних підрозділів підприємства;
- збільшення обсягу аналітичної інформації про витрати та бази їх розподілу;
- додаткові витрати на оплату послуг зовнішніх спеціалістів;
- потреби в придбанні додаткового програмно-технічного забезпечення;
- потреби в розробці комплексу дій, спрямованих на підвищення точності інформації;
- потреби внесення змін у систему управління підприємством [2, с. 214].

Підсумовуючи результати нашого дослідження, можемо сказати, що завдяки багатьом перевагам, метод калькулювання на основі діяльності (ABC-костинг) успішно використовується іноземними корпораціями. Однак, на жаль, через низку недоліків, він не став таким поширеним у вітчизняній практиці господарювання. Перспектива подальших досліджень полягатиме у дослідженні власне передумов залучення даного методу у обліково-калькуляційну практику вітчизняних підприємств.

Перелік використаних джерел:

1. Миронова Ю. Ю. Облік і аналіз витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції на підприємствах машинобудування : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». К. : 2011. 20 с.
2. Електронний ресурс: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_1_31